

CÁC YẾU TỐ ẢNH HƯỞNG ĐẾN VIỆC HÌNH THÀNH VÀ NÂNG CAO UY TÍN CHUYÊN MÔN CỦA GIẢNG VIÊN TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM HÀ NỘI

HOÀNG ANH PHƯỚC*

Đặt vấn đề

Uy tín chuyên môn của người giảng viên đại học là uy tín cá nhân được hình thành và phát triển trên cơ sở những phẩm chất, năng lực chuyên môn nghiệp vụ và những giá trị xã hội của nhân cách người giảng viên đại học, thông qua hoạt động giảng dạy, nghiên cứu khoa học, học tập bồi dưỡng chuyên môn tạo nên sự thu hút và sức cảm hoá rất lớn đối với nhận thức, thái độ và hành vi của sinh viên.

Nghiên cứu các yếu tố ảnh hưởng đến việc hình thành và nâng cao uy tín chuyên môn của giảng viên trường Đại học Sư phạm Hà Nội xuất phát từ các cơ sở sau: Một là, uy tín của người giảng viên đại học nói chung, uy tín chuyên môn nói riêng có vai trò đặc biệt quan trọng trong công tác sư phạm, nó quyết định trực tiếp đến hiệu quả công việc của người giảng viên và chất lượng đào tạo sinh viên trong nhà trường đại học. Hai là, trường Đại học Sư phạm Hà Nội đang từng bước xây dựng thành trường Đại học Sư phạm trọng điểm của cả nước, do đó trước hết đòi hỏi phải có đội ngũ giảng viên có uy tín chuyên môn cao nhằm thực hiện tốt nhiệm vụ đào tạo của nhà trường. Nếu chỉ ra và làm rõ được các yếu tố ảnh hưởng đến

việc hình thành và nâng cao uy tín chuyên môn của giảng viên trường Đại học Sư phạm Hà Nội có thể đề xuất các giải pháp nhằm góp phần xây dựng và nâng cao uy tín chuyên môn của giảng viên, qua đó góp phần nâng cao chất lượng đào tạo của nhà trường, đáp ứng yêu cầu ngày càng cao về chất lượng đào tạo của xã hội. Ba là, từ trước đến nay trong thực tế vấn đề uy tín chuyên môn của giảng viên đại học còn là mảnh đất trống, ít được quan tâm nghiên cứu, mặc dù khả năng ứng dụng của vấn đề nghiên cứu trong thực tiễn là rất lớn.

Khách thể nghiên cứu: Bao gồm 320 khách thể, trong đó có 200 sinh viên các khoa tự nhiên và xã hội, 100 giảng viên, 20 cán bộ quản lý trường Đại học Sư phạm Hà Nội.

Phương pháp nghiên cứu: Chúng tôi sử dụng một hệ thống các phương pháp nghiên cứu tâm lý như: nghiên cứu lý thuyết, điều tra viết, trò chuyện phỏng vấn, thống kê toán học.

Kết quả nghiên cứu

Kết quả ở bảng 1 (trang bên) cho thấy, có rất nhiều yếu tố chủ quan và

*Cán bộ giảng dạy, khoa Tâm lý - Giáo dục, Trường Đại học Sư phạm Hà Nội.

khách quan với mức độ rất khác nhau ảnh hưởng đến việc hình thành và nâng cao uy tín chuyên môn của giảng viên trường Đại học Sư phạm Hà Nội. Có thể khái quát thành ba nhóm như sau:

- Nhóm các yếu tố gây ảnh hưởng lớn nhất đến việc hình thành và nâng cao uy tín chuyên môn của người giảng viên là:

Trình độ chuyên môn giỏi, có điểm trung bình $\bar{X} = 4,0$, xếp thứ bậc 1/26.

Năng lực nghiên cứu khoa học, có $\bar{X} = 3,86$, xếp thứ bậc 2/26.

Phương pháp dạy học hợp lý, tích cực, có $\bar{X} = 3,78$, xếp thứ bậc 3/26.

Năng lực truyền đạt tri thức, có $\bar{X} = 3,68$, xếp thứ bậc 4/26.

Năng lực tự học, tự nghiên cứu, có $\bar{X} = 3,65$, xếp thứ bậc 5/26.

Năng lực tổ chức dạy học, có $\bar{X} = 3,58$, xếp thứ bậc 6/26.

Lòng yêu nghề, say mê với công việc, có $\bar{X} = 3,54$, xếp thứ bậc 7/26.

Sở dĩ các yếu tố trên được cán bộ quản lý, giảng viên và sinh viên đánh giá có ảnh hưởng lớn nhất đến việc hình thành và nâng cao uy tín chuyên môn của người giảng viên bởi vì người giảng viên muốn có uy tín chuyên môn trước hết phải có trình độ chuyên môn giỏi, có năng lực nghiên cứu khoa học, năng lực tổ chức dạy học và truyền đạt tri thức, năng lực tự học, tự nghiên cứu, phương pháp dạy học hợp lý, tích cực và lòng yêu nghề, say mê với công việc. Đó là các yếu tố quan trọng nhất để cấu thành nên uy tín chuyên môn của người

giảng viên.

- Nhóm các yếu tố có ảnh hưởng lớn đến việc hình thành và nâng cao uy tín chuyên môn của người giảng viên đó là: tính kiên trì, sáng tạo cao trong công việc (có $\bar{X} = 3,33$, xếp thứ bậc 8/26); trình độ nhận thức của sinh viên ($\bar{X} = 3,23$, xếp thứ bậc 9/26); nhu cầu học tập của sinh viên ($\bar{X} = 3,21$, xếp thứ bậc 10/16); tư thế, tác phong mẫu mực của người giảng viên ($\bar{X} = 3,2$, xếp thứ bậc 11/26)...

- Nhóm các yếu tố ít ảnh hưởng đến việc hình thành và nâng cao uy tín chuyên môn của người giảng viên là:

Thâm niên công tác, có điểm trung bình $\bar{X} = 1,83$, xếp thứ bậc 24/26.

Bằng cấp cao, có điểm trung bình $\bar{X} = 1,41$, xếp thứ bậc 25/26.

Chức vụ cao, có điểm trung bình $\bar{X} = 1,32$, xếp thứ bậc 26/26.

Các yếu tố trên ít ảnh hưởng đến việc hình thành và nâng cao uy tín chuyên môn của người giảng viên bởi vì các yếu tố đó không đóng vai trò quyết định đến việc hình thành uy tín chuyên môn của người giảng viên. Chức vụ, quyền hạn được giao chỉ là điều kiện để người giảng viên củng cố và nâng cao uy tín của mình trên cơ sở có phẩm chất đạo đức tốt đẹp và năng lực chuyên môn thực sự.

So sánh mức độ ảnh hưởng cho thấy, nhóm các yếu tố chủ quan ảnh hưởng đến việc hình thành và nâng cao uy tín chuyên môn của người giảng viên lớn hơn so với nhóm các yếu tố khách quan. Thể hiện:

Bảng 1: Các yếu tố ảnh hưởng đến việc hình thành và nâng cao uy tín chuyên môn của giảng viên trường Đại học Sư phạm Hà Nội

Các yếu tố		Giảng viên			Sinh viên			CBQL			Chung		
		Σ	\bar{X}	TB	Σ	\bar{X}	TB	Σ	\bar{X}	TB	Σ	\bar{X}	TB
Chủ quan	1. Trình độ chuyên môn	400	4,00	1	800	4,00	1	80	4,00	1	1280	4,00	1
	2. Vốn văn hoá chung rộng	357	3,57	12	568	2,84	14	59	2,95	13	984	3,07	13
	3. Năng lực tổ chức dạy học	392	3,92	2	680	3,40	7	75	3,75	2	1147	3,58	6
	4. Năng lực hiểu học sinh	360	3,60	10	560	2,80	16	67	3,35	7	987	3,08	12
	5. Năng lực truyền đạt tri thức	397	3,79	5	725	3,63	4	73	3,65	3	1177	3,68	4
	6. Năng lực nghiên cứu khoa học	392	3,92	2	773	3,87	2	70	3,50	4	1235	3,86	2
	7. Phương pháp dạy học hợp lý, tích cực	379	3,79	5	761	3,81	3	70	3,50	4	1212	3,78	3
	8. Tư thế, tác phong mẫu mực	362	3,62	9	613	3,07	10	52	2,60	16	1027	3,20	11
	9. Khéo léo ứng xử sư phạm	280	2,80	22	456	2,28	19	41	2,05	21	777	2,43	20
	10. Lòng yêu nghề, say mê với công việc	370	3,70	7	700	3,50	6	63	3,15	9	1133	3,54	7
	11. Ý chí khắc phục khó khăn	286	2,86	19	420	2,10	21	60	3,00	11	766	2,39	21
	12. Yêu cầu cao đối với học sinh	285	2,85	20	375	1,88	23	45	2,25	20	705	2,20	23
	13. Thương yêu và đối xử công bằng với sinh viên	359	3,59	11	564	2,82	15	54	2,70	15	977	3,05	14
	14. Vốn sống phong phú	351	3,51	15	500	2,50	17	55	2,75	14	906	2,83	16
	15. Năng lực tự học, tự nghiên cứu	380	3,80	4	721	3,60	5	68	3,40	6	1169	3,65	5
	16. Tính kiên trì, sáng tạo cao trong công việc	365	3,65	8	637	3,19	8	64	3,20	8	1066	3,33	8
	17. Chí tiến thủ	287	2,87	18	491	2,46	18	40	2,00	22	818	2,56	18
	18. Thâm niên công tác	200	2,00	24	346	1,73	24	39	1,95	24	585	1,83	24
	19. Bằng cấp cao	150	1,50	25	265	1,33	25	37	1,85	25	452	1,41	25
	20. Chức vụ cao	143	1,43	26	243	1,22	26	36	1,80	26	422	1,32	26
Khách quan	21. Sự quan tâm, tạo điều kiện của lãnh đạo cấp trên	300	3,00	16	587	2,94	13	50	2,50	17	937	2,93	15
	22. Bầu không khí tâm lý của tập thể giảng viên	291	2,91	17	442	2,21	20	47	2,35	18	780	2,44	19
	23. Nhu cầu học tập của sinh viên	355	3,55	14	611	3,06	11	62	3,10	10	1028	3,21	10
	24. Trình độ nhận thức của sinh viên	356	3,56	13	617	3,09	9	60	3,00	11	1033	3,23	9
	25. Định hướng giá trị xã hội	283	2,83	21	394	1,97	22	38	1,90	23	715	2,23	22
	26. Truyền thống của khoa và nhà trường	250	2,50	23	592	2,96	12	47	2,35	18	889	2,78	17

Các yếu tố ảnh hưởng đến việc...

Thứ nhất, số các yếu tố chủ quan có điểm trung bình $\bar{X} > 3,0$ là 12/20 yếu tố, chiếm 60%, chỉ có 8 yếu tố (chiếm 40%) có điểm trung bình $\bar{X} \leq 3,0$. Trong khi đó, các yếu tố khách quan ảnh hưởng đến việc hình thành và nâng cao uy tín chuyên môn của người giảng viên ở mức độ thấp hơn, số các yếu tố có điểm trung bình $\bar{X} > 3,0$ chỉ có 2/6 yếu tố, chiếm 33,3%, còn lại 4/6 yếu tố (chiếm 66,7%) có điểm trung bình $\bar{X} \leq 3,0$.

Thứ hai, điểm trung bình chung của nhóm các yếu tố khách quan $\bar{X} = 2,80$; trong khi đó điểm trung bình chung của nhóm các yếu tố chủ quan $\bar{X} = 2,94$, cao hơn so với điểm trung bình chung của nhóm các yếu tố khách quan là 0,14 điểm.

Thứ ba, nhóm các yếu tố gây ảnh hưởng lớn nhất đến việc hình thành và nâng cao uy tín chuyên môn của người giảng viên là các yếu tố chủ quan. Điều này càng khẳng định mức độ ảnh hưởng rất lớn của các yếu tố chủ quan so với các yếu tố khách quan.

Như vậy, các yếu tố chủ quan chiếm ưu thế và giữ vai trò quyết định trong việc hình thành và nâng cao uy tín chuyên môn của người giảng viên.

So sánh đánh giá của cán bộ quản lý, giảng viên và sinh viên trường Đại học Sư phạm Hà Nội về các yếu tố ảnh hưởng đến việc hình thành và nâng cao uy tín chuyên môn của người giảng viên cho thấy:

- Hệ số tương quan giữa đánh giá của giảng viên và sinh viên là $r = 0,9$.

- Hệ số tương quan giữa đánh giá của giảng viên và cán bộ quản lý là $r =$

0,92.

- Hệ số tương quan giữa đánh giá của sinh viên và cán bộ quản lý là $r = 0,87$.

Kết quả trên thể hiện sự thống nhất trong đánh giá của cán bộ quản lý, giảng viên và sinh viên trường Đại học Sư phạm Hà Nội về các yếu tố ảnh hưởng đến việc hình thành và nâng cao uy tín chuyên môn của người giảng viên.

Kết luận

Kết quả khảo sát trên bước đầu cho phép kết luận:

- Có rất nhiều yếu tố ảnh hưởng đến việc hình thành và nâng cao uy tín chuyên môn của giảng viên trường Đại học Sư phạm Hà Nội. Qua nghiên cứu, có 26 yếu tố cụ thể được chia làm hai nhóm chủ quan và khách quan, với mức độ ảnh hưởng rất khác nhau. Nhóm các yếu tố chủ quan chiếm ưu thế và có ảnh hưởng mạnh hơn so với nhóm các yếu tố khách quan đối với việc hình thành và nâng cao uy tín chuyên môn của người giảng viên.

- Có sự thống nhất trong đánh giá của cán bộ quản lý, giảng viên và sinh viên về các yếu tố ảnh hưởng đến việc hình thành và nâng cao uy tín chuyên môn của giảng viên trường Đại học Sư phạm Hà Nội.

Trên cơ sở kết quả khảo sát, chúng tôi đề xuất một số giải pháp nhằm góp phần nâng cao uy tín chuyên môn của người giảng viên như sau:

- Đối với nhà trường:

+ Có kế hoạch đào tạo, bồi dưỡng

(Xem tiếp trang 63)

học ở Hà Nội cho phép bước đầu nêu lên một vài kiến nghị sau đây:

1. EI là hiện tượng tâm lý mới được nhận ra từ những năm cuối thế kỷ trước và đang được quan tâm, nghiên cứu, ứng dụng rộng rãi ở các nước phát triển. Là một giáo viên được tham gia nghiên cứu vấn đề này, chúng tôi mong muốn rằng, cần phải có một sự đầu tư chuẩn hóa một số trắc nghiệm đo EQ.

2. Cần sử dụng EQ như là một trong những chỉ số tuyển chọn giáo viên tiểu học nói riêng và giáo viên nói chung. Nhà trường phổ thông cần dựa vào EQ của giáo viên để có sự đánh giá, phân công công tác phù hợp.

3. Cần đưa nội dung bồi dưỡng, hướng dẫn giáo viên rèn luyện nâng cao EQ cho bản thân trong những đợt bồi dưỡng thường xuyên nhằm giúp giáo viên nâng cao chất lượng hoạt động giảng dạy và giáo dục. ♣

Chú thích

1. Các GVCN này hiện đang học khóa 4 - 5 hệ Đại học Tiểu học của trường Cao đẳng Sư phạm Hà Nội. Trong đó có 80 người ở nội thành và 20 người ở ngoại thành.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Daniel Goleman, *Trí tuệ cảm xúc. Làm thế nào để biến những xúc cảm của mình thành trí tuệ*, NXB KHXH, 2002.
2. Nguyễn Huy Tú, *Trí tuệ cảm xúc - bản chất và phương pháp chẩn đoán*, tạp chí Tâm lý học, số 6, tháng 12/2002.
3. Nguyễn Huy Tú, *Trí tuệ cảm xúc và sự thành công của nhà quản lý lãnh đạo*, tạp chí Thông tin quản lý giáo dục, tháng 1/2003.

CÁC YẾU TỐ ẢNH HƯỞNG...

(Tiếp theo trang 58)

nâng cao trình độ chuyên môn cho giảng viên để đáp ứng yêu cầu ngày càng cao về chất lượng đào tạo.

+ Có kế hoạch kiểm tra, đánh giá chuyên môn, nghiệp vụ của giảng viên một cách thường xuyên nhằm thúc đẩy người giảng viên tự học, tự bồi dưỡng nâng cao trình độ chuyên môn.

+ Cần tuyển chọn và sử dụng hợp lý đội ngũ giảng viên.

+ Quan tâm thoả đáng đến đời sống vật chất và tinh thần của giảng viên, tạo bầu không khí tâm lý thuận lợi để người giảng viên phát huy được hết năng lực của họ.

- Đối với giảng viên:

+ Không ngừng tự học, tự bồi dưỡng mở rộng tri thức, nâng cao trình độ chuyên môn và khả năng nghiên cứu khoa học.

+ Đổi mới phương pháp dạy học theo hướng phát huy tính tích cực, chủ động, sáng tạo của sinh viên và thường xuyên lấy ý kiến đánh giá của sinh viên để điều chỉnh, rút kinh nghiệm trong quá trình giảng dạy.

+ Có lòng yêu nghề, say mê với công việc và thái độ nghiêm túc trong công việc. Đề ra yêu cầu cao đối với bản thân và sinh viên trong quá trình giảng dạy.

- Đối với sinh viên:

+ Xác định động cơ học tập đúng đắn, từ đó có thái độ và ý thức học tập nghiêm túc.

+ Tăng cường tự học, tự nghiên cứu để mở rộng tri thức, nâng cao trình độ nhận thức.

+ Tích cực, chủ động trong học tập, nghiên cứu và thường xuyên đóng góp ý kiến đối với giảng viên để nâng cao hiệu quả giảng dạy. ♣